

กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนที่ 78
ในสำนักงานเขตบางแค สังกัดกรุงเทพมหานคร
Supervision process internal school of the school network group 78
in Bang Khae District under Bangkok Metropolitan Administration

ปริญญญา อินทร์ยะ¹ สมใจ เดชบำรุง²

Received : January 24, 2023

Revised : February 3, 2023

Accepted : February 22, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครและ 2) แนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในโรงเรียนของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนที่ 78 ในสำนักงานเขตบางแค สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 148 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามความคิดเห็น และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่า ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนที่ 78 ในสำนักงานเขตบางแคสังกัด กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการจัดสรรทรัพยากร รองลงมาคือด้านการอำนวยการ และต่ำสุดคือด้านการประเมินสภาพงาน

2. แนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนที่ 78 ในสำนักงานเขตบางแค สังกัดกรุงเทพมหานครได้ มี 7 แนวทาง ดังนี้ 1) หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ร่วมนิเทศการสอนของครูร่วมกับผู้บริหาร 2) จัดลำดับความสำคัญของทางเลือกในการนิเทศการศึกษาาก่อนหลัง 3) นำทฤษฎีมาประยุกต์ใช้ในการนิเทศการสอนของครู 4) การใช้ทรัพยากรตามความต้องการของครูในเรื่องการแบ่งปันทรัพยากรให้ตามสัดส่วน 5) เลือกรูปแบบปฏิบัติให้สอดคล้องกับทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด 6) กำหนดตารางเวลาในการนิเทศอย่างเหมาะสมปรับวิธีการทำงานในส่วนต่างๆของการนิเทศ 7) ให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการหาแนวทางการแก้ปัญหาในการดำเนินการนิเทศ

คำสำคัญ : กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน

¹ นักศึกษาปริญญาศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

² อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

Abstract

The objectives of this research were to study 1) the internal supervision process in schools under Bangkok Metropolitan Administration and 2) guidelines for developing the internal supervision process in schools under Bangkok Metropolitan Administration. The sample group included teachers in schools in the School Network Group No. 78 in the Bang Khae District Office. There were 148 people under Bangkok. The research instrument was an opinion questionnaire. and structured interviews Statistics used in data analysis include frequency, percentage, mean, and standard deviation. and content analysis

The research results found that

1. Supervision process within schools of School Network Group No. 78 in the Bang Khae District Office, Bangkok. Overall, it is at a high level. When considering each aspect, it was found that The area with the highest average is resource allocation. Next is administration. and the lowest is the evaluation of work conditions.

2. Guidelines for developing the supervision process within schools of School Network Group No. 78 in the Bang Khae District Office. Under the Bangkok Metropolitan Administration, there are 7 approaches as follows: 1) Heads of learning subjects jointly supervise teachers' teaching together with administrators. 2) Prioritize options for educational supervision first and foremost. 3) Apply theory in Supervise teachers' teaching 4) Use resources according to teachers' needs regarding proportional resource sharing. 5) Select methods of practice that are consistent with limited resources. 6) Set an appropriate supervision schedule, adjusting methods. Working in various parts of supervision 7) Let everyone participate in finding solutions to problems in supervision.

Keywords: Supervision process within the school

บทนำ

สังคมประเทศไทยกำลังอยู่ในยุคแห่งโลกาภิวัตน์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งความก้าวหน้าทางนวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่ทันสมัยและการเข้ามาจับบทบาทพร้อมกับวัฒนธรรมของชาติตะวันตก ซึ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ปัจจัยหนึ่งที่สำคัญในการเตรียมประชากรให้พร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลงนี้ ได้แก่การศึกษา เพราะการศึกษาถือได้ว่าเป็นรากฐานสำคัญที่สุดในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าและเป็นการขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน รวมทั้งการแก้ปัญหาต่างๆ ในสังคม เนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการที่ช่วยให้คนได้พัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ ตลอดเวลา โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคนไทยให้มีความเจริญของงานทั้งด้านสติปัญญา ความรู้ คุณธรรม ความดีงามในจิตใจมีความสามารถที่จะทำงานและคิดวิเคราะห์ได้อย่างถูกต้อง สามารถเรียนรู้ แสวงหาความรู้ ตลอดจนใช้ความรู้อย่างสร้างสรรค์ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545, (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 มาตรา 6 ได้กำหนดให้การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุดกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพซึ่งในการจัดกระบวนการเรียนรู้จำเป็นต้องมีการจัดให้สอดคล้องกับความถนัดและความสนใจของผู้เรียน ช่วยฝึกทักษะกระบวนการคิด การเรียนรู้จากประสบการณ์จริง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2553) วิกฤตของการศึกษาไทยในปัจจุบันที่ส่งผลต่อการสร้างผู้เรียนให้มีคุณภาพ ได้แก่ ความเจริญ ทางเทคโนโลยี สารสนเทศ การสื่อสาร การแข่งขันกับนานาชาติ สภาพทางเศรษฐกิจที่อยู่ในภาวะวิกฤต คุณภาพของประชากร ผลกระทบของวัฒนธรรมต่างชาติ สภาพการจัดการศึกษาในปัจจุบันที่ไม่สามารถตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน สังคม ประเทศชาติ รัฐไม่สามารถสร้างคนให้มีจิตใจที่ดี มีศักยภาพเพียงพอในการดำรงชีวิตในสังคม และสามารถพัฒนาชีวิตให้ดียิ่งขึ้น

ปัญหาคุณภาพหลักสูตรการศึกษาไทยในปัจจุบันหลักสูตรสถานศึกษามีการเปลี่ยนแปลงบ่อยมาก ทำให้ครูสับสนไม่รู้ว่าจะสอนอย่างไรตามหลักสูตร ครูผู้สอนจึงสอนตามหนังสือตำรา ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนมีผลการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน (Ordinary National Education Test) หรือ O-Net ต่ำลงอย่างมาก ด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอน จำนวนอัตรากำลังของครูและบุคลากรทางการศึกษาไม่เพียงพอต่อแผนการจัดชั้นเรียน ครูสอนไม่ตรงตามสาขาวิชา บางครั้งครูสอนนักเรียนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนเน้นเนื้อหาวิชามากกว่าการสอนโดยให้ผู้เรียนเรียนรู้จากการปฏิบัติ เพื่อผู้เรียนสามารถคิด วิเคราะห์ สร้างองค์ความรู้ได้และเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการเรียนการสอนโดยตรง ทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่เต็มที่ การพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพนั้น มีหน่วยงานระดับปฏิบัติการที่รับผิดชอบ คือโรงเรียนและผู้ที่ทำหน้าที่ปฏิบัติงาน คือ บุคลากรในโรงเรียนโดยเฉพาะอย่างยิ่งครูผู้สอน ซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวกับการเรียนของนักเรียนโดยตรง ดังนั้น การพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนจึงต้องเริ่มต้นด้วยการพัฒนาคนหรือพัฒนากระบวนการทำงานของครูให้มีประสิทธิภาพและทันกับการเปลี่ยนแปลงกระบวนการในการทำงานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับโรงเรียน โดยวิธีการพัฒนาครูนั้นมีหลายกระบวนการ และกระบวนการที่สำคัญกระบวนการหนึ่ง คือ กระบวนการนิเทศการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2551) การนิเทศการศึกษาได้มีกำหนดไว้กฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พ.ศ. 2542 โดยระบุให้การนิเทศการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารจัดการศึกษา ซึ่งการนิเทศการศึกษาจะมีความเหมาะสมและสามารถสนับสนุนการเรียนการสอนในโรงเรียนให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพได้นั้นขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหารโรงเรียนเป็นอย่างมาก (กรมวิชาการ, 2551)

กระบวนการนิเทศภายในมุ่งเน้นการปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้ มีปฏิทินการปฏิบัติงานในการนิเทศ

ภายในและเครื่องมือในการนิเทศที่ชัดเจน การปฏิบัติงานการนิเทศต้องดำเนินการด้วยความโปร่งใส เป็นไปตามเครื่องมือ ตามแผนที่กำหนด มีการประเมินผลการดำเนินงานนิเทศภายในและรายงานผลการนิเทศภายในให้ผู้เกี่ยวข้องทราบเป็นระยะ ๆ เพื่อนำผลการประเมินไปใช้ในการวางแผนการพัฒนาต่อไป ทั้งนี้เนื่องจากการวัดและการประเมินผล เป็นกระบวนการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบ เพื่อนำผลมาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงาน ซึ่งผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาการนิเทศการสอนร่วมกันทั้งระบบ เพื่อเป้าหมายอันสูงสุด คือ การพัฒนาคุณภาพของนักเรียน (วัชรรา เล่าเรียนดี, 2556)การนิเทศการศึกษา มีจุดมุ่งหมายที่จะช่วยเหลือ และปรับปรุงคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพ ทั้งยังส่งเสริม ประสานงานในด้านวิชาการในโรงเรียนเพื่อพัฒนาหลักสูตร และรักษาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ปรับปรุงการประเมินผลการเรียนการสอน ตลอดจนให้เกิดความงอกงามทางวิชาชีพครู สร้างความสัมพันธ์กับชุมชน (กิติมาปริดีติติก, 2532 อ้างถึงใน คนธวรรณเกษงาม, 2558, น.36) การนิเทศการศึกษา ดำเนินการได้ 2 ลักษณะ คือ การนิเทศภายนอก และการนิเทศภายใน แต่เดิมนั้นการนิเทศการศึกษาเป็นหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ และผู้บริหารการศึกษา ครูเป็นเพียงผู้ได้รับการนิเทศเท่านั้น แต่เนื่องมาจากศึกษานิเทศก์มีจำนวนจำกัดไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของโรงเรียนแต่ละแห่งได้และปัจจุบันโรงเรียนส่วนใหญ่บุคลากรในโรงเรียนส่วนมากมีความรู้ความสามารถเพียงพอจึงควรใช้ทรัพยากรเหล่านี้ให้เกิดประโยชน์ที่สุด

สำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร ได้มุ่งเน้นให้ความสำคัญการพัฒนาคุณภาพการศึกษาการเรียนรู้อยู่ทุกระดับการศึกษา โดยเฉพาะคุณภาพนักเรียน การสร้างวัฒนธรรมการอ่านในสังคมไทย เพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและปฐมวัย โดยการพัฒนาคุณภาพ ด้านการศึกษาของโรงเรียนในสังกัด ให้ได้มาตรฐานทุกโรงเรียน (สำนักงานเขตบางแค, 2565, น.12-13) และกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนที่ 78 ถือเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย โรงเรียนวัดราชบุรุษบำรุง (งามศิริวิทยาการ) โรงเรียนเพชรเกษม (จตุรงค์สงครามอนุสรณ์) โรงเรียนคลองหนองใหญ่ (ทองคำ ปานชาอนุสรณ์) โรงเรียนวัดม่วงโรงเรียนบางแคเหนือ และโรงเรียนบางแค (เนื่องสังวาลย์อนุสรณ์) ซึ่งโรงเรียนดังกล่าวเป็นโรงเรียนที่มีขนาดจำนวนนักเรียน จำนวนครูและบุคลากรทางการศึกษาที่แตกต่างกัน พร้อมทั้งมีรูปแบบในการบริหารงานที่แตกต่างตามบริบทของแต่ละโรงเรียน ทำให้เกิดความแตกต่างในการพัฒนางานแต่ละด้าน เช่น ด้านการบริหารงานในด้านวิชาการแต่ละโรงเรียนจะมีความพร้อมในด้านของรูปแบบการบริหารจัดการ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ ทำให้คุณภาพในด้านงานวิชาการของแต่ละโรงเรียนมีคุณภาพไม่เท่ากัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในด้านการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ซึ่งเป็นงานที่สำคัญ ของการบริหารงานวิชาการและเป็นงานที่ส่งผลต่อคุณภาพในการพัฒนาผู้เรียนโดยตรง (อุมารินทร์ คุณเจริญทรัพย์, 2555 น.2) ทั้งคุณภาพด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในทุกระดับมีแนวโน้มลดลงและอยู่ในเกณฑ์ต่ำ ไม่ว่าจะเป็คนคเนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในแต่ละปีการศึกษา รวมทั้งผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) นอกจากนี้ในด้านครูผู้สอน ยังยึดรูปแบบการจัดการเรียนรู้อยู่เดิมไม่เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างหลากหลายไม่กระตุ้นให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ความรู้ด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนขาดความสนใจในการเรียน อีกทั้งในด้านของการนิเทศการศึกษา อีกทั้งสถานศึกษาบางแห่งยังไม่ให้ความสำคัญเท่าที่ควร ยังขาดความต่อเนื่อง ขาดความชัดเจนในการปฏิบัติการนิเทศแต่ละขั้นตอน จึงทำให้ไม่ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายของการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานครด้วยหวังว่าผลการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์โดยตรงต่อผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนาการศึกษา ผลักดันให้เกิดการมีส่วนร่วมซึ่งเป็นหลักสำคัญของการพัฒนาที่จะนำไปสู่การพัฒนาที่แท้จริงและยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนที่ 78 ในเขตบางแค สังกัด กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนที่ 78 ในเขต บางแค สังกัด กรุงเทพมหานคร

วิธีการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากร ได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนที่ 78 ในเขตบางแค สังกัด กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย โรงเรียนวัดราษฎร์บำรุง (งามศิริวิทยาการ) โรงเรียนเพชรเกษม (จตุรงค์สงคราม อนุสรณ์) โรงเรียนคลองหนองใหญ่ (ทองคำ ปานขำอนุสรณ์) โรงเรียนวัดม่วง โรงเรียนบางแคเหนือ และโรงเรียน บางแค (เนื่องสังวาลย์อนุสรณ์) จำนวน 235 คน(แผนปฏิบัติการประจำปี พ.ศ. 2565, น. 1 – 4)

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนที่ 78 ในเขตบางแค สังกัด กรุงเทพมหานคร จำนวนทั้งสิ้น 148 คน ผู้วิจัยกำหนดการประมาณขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970, p. 607 - 610)

3. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรพื้นฐาน เป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับสถานภาพ ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ในสถานศึกษา และประสบการณ์การทำงานในตำแหน่ง

ตัวแปรที่ศึกษา เป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาตามแนวคิดของแฮร์ริส (Harris, 1985) ซึ่งประกอบด้วย 6 ด้าน คือ 1) การประเมินสภาพงาน (Assessing) 2) การจัดลำดับความสำคัญของงาน (Prioritizing) 3) การออกแบบวิธีการทำงาน (Designing) 4) การจัดสรรทรัพยากร (Allocating Resources) 5) การประสานงาน (Coordinating) และ 6) การอำนวยการ (Directing)

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือสำหรับการเก็บรวบรวม ข้อมูล จำนวน 2 ฉบับ ดังนี้

เครื่องมือฉบับที่ 1 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็น (Opinionair) แบ่งเนื้อหาออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบันจำนวน 4 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบตัวเลือกที่กำหนดคำตอบไว้ให้ (force choice)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาตามแนวคิดของแฮร์ริส (Harris) ซึ่งประกอบด้วย 6 ด้าน คือ 1) การประเมินสภาพงาน (Assessing) 2) การจัดลำดับความสำคัญของงาน (Prioritizing) 3) การออกแบบวิธีการทำงาน (Designing) 4) การจัดสรรทรัพยากร (Allocating Resources) 5) การประสานงาน (Coordinating) 6) การอำนวยการ (Directing)

เครื่องมือฉบับที่ 2 แบบสัมภาษณ์ใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi - Structured interview) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนที่ 78 ในเขตบางแค สังกัด กรุงเทพมหานคร

5. การสร้างและพัฒนาเครื่องมือวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการค้นคว้าตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัด กรุงเทพมหานคร และรวบรวมข้อมูลเพื่อสร้างเป็นกรอบของแบบสอบถาม
2. สร้างเครื่องมือเป็นแบบสอบถามความคิดเห็น (Opinionnaire) โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ของลิเคิร์ต (Likert's Scale)
3. นำแบบสอบถาม เสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจ เพื่อให้ข้อเสนอแนะแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข
4. นำแบบสอบถาม ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ มีประสบการณ์ เกี่ยวกับกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความสอดคล้องและความตรงตามขอบข่ายของเนื้อหา มีค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 60 - 100
5. นำแบบสอบถาม ที่ปรับปรุงแก้ไขไปทดลองใช้กับกลุ่มประชากร คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนที่ 78 ในเขตบางแค สังกัดกรุงเทพมหานคร (Try out) จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาคได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.98
6. นำเครื่องมือที่ได้ผ่านการตรวจสอบและทดลองใช้แล้ว นำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อการวิจัยต่อไป

6. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ มีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยนำหนังสือจากคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ ส่งถึงผู้อำนวยการสถานศึกษา ของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนที่ 78 ในเขตบางแค สังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อขอความอนุเคราะห์และความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม
2. ผู้วิจัยนำหนังสือถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาเพื่อขอความอนุเคราะห์ให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามวิจัยในครั้งนี้ แล้วไปปรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง
3. ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่รับคืน รวบรวมข้อมูลทั้งหมดเพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

7. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติขั้นพื้นฐานและทดสอบ สมมติฐานโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปโดยคอมพิวเตอร์ เพื่อวิเคราะห์ค่าสถิติดังนี้

ฉบับที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ในสถานศึกษา และประสิทธิภาพการทำงานในตำแหน่งโดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และคำนวณหาค่าร้อยละ (Percentage)

ฉบับที่ 2 วิเคราะห์กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วนำค่าเฉลี่ยมาแปลความหมายโดยใช้เกณฑ์แปลผล (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, หน้า 121) ดังนี้

- 4.51 ถึง 5.00 แสดงว่า กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด
- 3.51 ถึง 4.50 แสดงว่า กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก
- 2.51 ถึง 3.50 แสดงว่า กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง
- 1.51 ถึง 2.50 แสดงว่า กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อย
- 1.00 ถึง 1.50 แสดงว่า กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ฉบับที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนที่ 78 ในเขตบางแค สังกัดกรุงเทพมหานคร ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

8. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนที่ 78 ในเขตบางแค สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยรวม

n=148

กระบวนการนิเทศภายใน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ด้านการประเมินสภาพงาน	4.08	0.70	มาก
2. ด้านการจัดลำดับความสำคัญของงาน	4.16	0.69	มาก
3. ด้านการออกแบบวิธีการทำงาน	4.13	0.67	มาก
4. ด้านการจัดสรรทรัพยากร	4.65	0.50	มากที่สุด
5. ด้านการประสานงาน	4.19	0.71	มาก
6. ด้านการอำนวยความสะดวก	4.37	0.64	มาก
รวม	4.24	0.67	มาก

จากตารางที่ 4.2 พบว่า กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนที่ 78 ในเขตบางแค สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.24$, S.D.= 0.67) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการจัดสรรทรัพยากร ($\bar{X}=4.65$, S.D.= 0.50) รองลงมา คือด้านการอำนวยความสะดวก ($\bar{X}=4.37$, S.D.= 0.64) และต่ำสุดคือด้านการประเมินสภาพงาน ($\bar{X}=4.08$, S.D.= 0.70)

ตารางที่ 2 สรุป ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนที่ 78 ในเขตบางแค สังกัดกรุงเทพมหานคร จากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเห็น ตรงกัน 3 คน ดังนี้

ประเด็นสัมภาษณ์	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	สรุป
1. หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ร่วมนิเทศการสอนของครูร่วมกับผู้บริหาร	✓	✓	✓	3
2. จัดลำดับความสำคัญของทางเลือกในการนิเทศการศึกษา ก่อนหลัง	✓	✓	✓	3
3. นำทฤษฎีมาประยุกต์ใช้ในการนิเทศการสอนของครู	✓	✓	✓	3
4. การใช้ทรัพยากรตามความต้องการของครูในเรื่องการแบ่งปันทรัพยากรให้ตามสัดส่วน	✓	✓	✓	3
5. เลือกรูปแบบปฏิบัติให้สอดคล้องกับทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด	✓	✓	✓	3
6. กำหนดตารางเวลาในการนิเทศอย่างเหมาะสมปรับวิธีการทำงานในส่วนต่างๆของการนิเทศ	✓	✓	✓	3
7. ให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการหาแนวทางการแก้ปัญหาในการดำเนินการนิเทศ	✓	✓	✓	3

ตารางที่ 2 สรุปผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนที่ 78 ในเขตบางแค สังกัดกรุงเทพมหานคร ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเห็นตรงกัน 3 คน เสนอแนวทางการพัฒนาดังนี้ 1) หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ร่วมนิเทศการสอนของครูร่วมกับผู้บริหาร 2) จัดลำดับความสำคัญของทางเลือกในการนิเทศการศึกษา ก่อนหลัง 3) นำทฤษฎีมาประยุกต์ใช้ในการนิเทศการสอนของครู 4) การใช้ทรัพยากรตามความต้องการของครูในเรื่องการแบ่งปันทรัพยากรให้ตามสัดส่วน 5) เลือกรูปแบบปฏิบัติให้สอดคล้องกับทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด 6) กำหนดตารางเวลาในการนิเทศอย่างเหมาะสมปรับวิธีการทำงานในส่วนต่างๆ ของการนิเทศ 7) ให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการหาแนวทางการแก้ปัญหาในการดำเนินการนิเทศ

สรุปผลการวิจัย

1. กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนที่ 78 ในสำนักงานเขตบางแคสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการจัดสรรทรัพยากร รองลงมาคือด้านการอำนวยความสะดวก และต่ำสุดคือด้านการประเมินสภาพงาน

2. แนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนที่ 78 ในสำนักงานเขตบางแค สังกัดกรุงเทพมหานครได้ มี 7 แนวทาง ดังนี้ 1) หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ร่วมนิเทศการสอนของครูร่วมกับผู้บริหาร 2) จัดลำดับความสำคัญของทางเลือกในการนิเทศการศึกษา ก่อนหลัง 3) นำทฤษฎีมาประยุกต์ใช้ในการนิเทศการสอนของครู 4) การใช้ทรัพยากรตามความต้องการของครูในเรื่องการแบ่งปันทรัพยากรให้ตามสัดส่วน 5) เลือกรูปแบบปฏิบัติให้สอดคล้องกับทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด 6) กำหนดตารางเวลาในการนิเทศอย่างเหมาะสมปรับวิธีการทำงานในส่วนต่างๆ ของการนิเทศ 7) ให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการหาแนวทางการแก้ปัญหาในการดำเนินการนิเทศ

อภิปรายผลการวิจัย

1. กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนที่ 78 ในเขตบางแค สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารตระหนักและให้ความสำคัญกับกระบวนการนิเทศการศึกษา มีการประสานงานในองค์กรเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ครูและบุคลากร อำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ อาทิ การให้คำปรึกษา การจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ วัสดุ และอุปกรณ์ มีการวางแผนการทำงานร่วมกันอย่างเหมาะสมอันจะนำมาซึ่งประสิทธิภาพและประสิทธิผลการนิเทศการศึกษา สอดคล้องกับ ญัฐพร วัตถุ ได้ศึกษาเรื่อง การนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 จังหวัดจันทบุรี พบว่า การนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 17 จังหวัดจันทบุรี โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ยังสอดคล้องกับจริยา ศรีชนะ ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 พบว่า สภาพปัจจุบันของการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับโชคระวี เจียมพุก (2563, น.63) ได้ทำวิจัยเรื่อง กระบวนการนิเทศของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลนครปฐม พบว่า กระบวนการนิเทศของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลนครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. แนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนที่ 78 ในเขตบางแค สังกัดกรุงเทพมหานครมี 7 แนวทาง ดังนี้ 1) หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ร่วมนิเทศการสอนของครูร่วมกับผู้บริหาร 2) จัดลำดับความสำคัญของทางเลือกในการนิเทศการศึกษา ก่อนหลัง 3) นำทฤษฎีมาประยุกต์ใช้ในการนิเทศการสอนของครู 4) การใช้ทรัพยากรตามความต้องการของครูในเรื่องการแบ่งปันทรัพยากรให้ตามสัดส่วน 5) เลือกรูปแบบปฏิบัติให้สอดคล้องกับทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด 6) กำหนดตารางเวลาในการนิเทศอย่างเหมาะสมปรับ

วิธีการทำงานในส่วนต่างๆของการนิเทศ 7) ให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการหาแนวทางการแก้ปัญหาในการดำเนินการนิเทศ ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารมีการพิจารณาพฤติกรรมการทำงานในด้านการนิเทศ การกำหนดเป้าหมายการนิเทศของโรงเรียนในโครงการ และการเปรียบเทียบพฤติกรรมต่าง ๆ จากการทำงาน มีการกำหนดวัตถุประสงค์การนิเทศชัดเจน มีการกำหนดจุดประสงค์ของกิจกรรมนิเทศติดตามความสำคัญและจำเป็น และมีการจัดลำดับความสำคัญของทางเลือกในการนิเทศ แบ่งปันทรัพยากรให้ตามสัดส่วนเมื่อไม่อาจจัดหาให้ได้ทั้งหมดนั้น ผู้บริหารมีการประชุมหัวหน้ากลุ่มสาระเพื่อชี้แจงแนวทางการปฏิบัติจากนั้นให้แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ออกวิธีการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับทรัพยากรที่มีอยู่สอดคล้องกับงานวิจัยของ อิศริญาภรณ์ โชคแสน (2562, น.125) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบสอนแนะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 2 พบว่า 1) องค์ประกอบและตัวบ่งชี้แนวทางการนิเทศภายในแบบสอนแนะสำหรับสถานศึกษา มี 5 ด้านได้แก่ (1) การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ (2) การวางแผนและกำหนดทางเลือก (3) การสร้างสื่อ เครื่องมือและพัฒนาวิธีการ (4) การปฏิบัติการนิเทศภายในด้วยเทคนิคที่เหมาะสมและ (5) การประเมินผลและรายงานผล และสอดคล้องกับงานวิจัยของ โชคระวี เจียมพุก (2563, น.63) ได้ทำวิจัยเรื่องกระบวนการนิเทศของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลนครปฐม พบว่า แนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลนครปฐม มีดังนี้ 1) ควรมีการเปรียบเทียบพฤติกรรมต่าง ๆ จากการทำงานโดยมีการกำหนดเกณฑ์การประเมินและเปรียบเทียบพฤติกรรมต่าง ๆ จากการทำงานร่วมกันอย่างเหมาะสม 2) ควรมีการจัดลำดับความสำคัญของทางเลือกในการนิเทศการทำงานตามความสำคัญและสิ่งที่เป็นเรื่องเร่งด่วน 3) ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ออกวิธีการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับทรัพยากรที่มีอยู่จากการสำรวจความต้องการจากสมาชิกเพื่อวางแผนการจัดสรรงบประมาณให้เหมาะสม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ควรมีการจัดแบ่งทรัพยากรต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับโครงการหรือการปฏิบัติงานที่มีจุดมุ่งหมายเฉพาะ
2. ควรวิเคราะห์สภาพปัญหา และสภาพแวดล้อม เพื่อใช้ในการวางแผนการนิเทศ การศึกษาแบบระยะยาว และควรกำหนดค่าเป้าหมายร่วมกัน
3. ควรจัดทำคู่มือ หรือเอกสารเพื่อใช้เป็นกรอบการดำเนินงาน
4. ควรส่งเสริม สนับสนุนให้มีการอบรมหรือให้ความรู้ เปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรพัฒนาตนเองให้เท่าทันเทคโนโลยี และแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับเทคนิคและวิธีการสอนที่น่าสนใจและทันสมัย

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

- 1) ควรมีการวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการนิเทศของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนที่ 78 สังกัดสำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร
- 2) ควรศึกษาแนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศของผู้บริหารโรงเรียน โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อเป็นการศึกษาข้อมูลที่เป็นเชิงลึก และมีความสมบูรณ์ของข้อมูลจากผลการวิจัยมากยิ่งขึ้น
- 3) ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

รายการอ้างอิง

- กิติมา ปรีดีติลก. (2559). การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ : อักษรภาพิพัฒนา.
กรมวิชาการ. (2551). กรอบแนวคิดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์การศาสนา.
- โชคระวี เจียมพุก (2563) ได้ทำวิจัยเรื่อง กระบวนการนิเทศของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลนครปฐม มหาวิทยาลัย
ศิลปากร.
- จริยา ศรีชนะ. (2563). การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาเขต 27. [วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา]
มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ณัฐพร วัตถุ. (2560). การนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษาเขต 17 จังหวัดจันทบุรี[งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา]ชลบุรี: คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย* เล่ม 1. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วัชรา เล่าเรียนดี. (2556). *ศาสตร์การนิเทศการสอนและการได้ชการพัฒนาวชิชีพ : ทฤษฎีกลยุทธ์
สู่การปฏิบัติ*. พิมพ์ครั้งที่ 12. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากรวิทยาเขตพระราชวัง
สนามจันทร์.
- สำนักงานเขตบางแค. (2565). *แผนปฏิบัติการประจำปีพ.ศ. 2565 สำนักงานเขตบางแค*. กรุงเทพฯ:
สำนักงานเขตบางแค.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2551). *แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา*.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- อิสริญาภรณ์ โชคแสน (2562) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบสอนแนะสำหรับสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 [วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา]มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- Cronbach, Lee J.(1978). *Essentials of Psychological Testing*, 3rd ed. New York : Haper & Row
Publisher.
- Harris Ben M. (1985). *Supervisory Behavior in Education*. 3rded. New Jersey: Prentice-Hall Inc.
- Krejcie, R.V., & D.W. Morgan. (1970). “Determining Sample Size for Research
Activities”. *Educational and Psychological Measurement*. 30(3): 607 – 610.
- John W. Best. (1977). *Research in Education*. 3rd ed. Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice Hall,
Inc.
- Likert, Rensis. (1961). *New Patters of Management*. New York : Mc-Geaw Hall Book
Compang.